

Filmhandledning

Stargate en julberättelse

Längd: 91 minuter

Ursprung: Norge 2025

Språk: norskt tal, svensk text

Regi: Ida Sagmo Tvedte

Rekommenderas för: årskurs 5 – årskurs 8

Innehåll

Stargate en julberättelse 1
Om Filmhandledningen 3
Före filmen 3
Filmen och läroplanen 3
Handling 3
Tema: Barn i utsatthet 4
Tema: Barns rättigheter 5
Slutdiskussion 6

Om Filmhandledningen

Denna filmhandledning är tänkt att användas som inspiration och stöd vid ett filmsamtal. De teman som tas upp är förslag på frågeställningar och diskussioner. Du väljer själv vad du vill och hinner ta upp med din klass samt vad som är relevant och intressant för just dina elever.

Före filmen

Stargate - en julberättelse handlar om Ronja vars pappa är alkoholist och inte kan ta hand om sina barn ordentligt. Om ni vill kan ni passa på att prata om barnkonventionen och barns rättigheter som en förberedelse inför biobesöket. I den här filmhandledningen tas artikel 3, 27 och 31 upp för diskussion.

För att komma åt att diskutera filmens språk kan ni gärna be eleverna uppmärksamma scenen med Ronja i luciatåget lite extra. Hur har filmskaparna arbetat med ljus, ljud och kamera?

Filmen och läroplanen

Att se en film gemensamt på biograf kan vara en bra start för ett tematiskt arbete där filmen utgör en gemensam upplevelse. Att diskutera filmen efteråt kan träna den analytiska förmågan kring hur teman presenteras och gestaltas i rörlig bild. Filmen *Stargate- en julberättelse* har en tematik som passar särskilt bra in i kursplanen för samhällskunskap.

Samhällskunskap årskursk 4-6:

- Sociala roller och normer i olika sammanhang, till exempel inom familjen och i vänskapsrelationer.
- Sociala skyddsnät för barn i olika livssituationer, i skolan och i samhället.
- Exempel på skilda ekonomiska och sociala villkor för barn,

Samhällskunskap åk 7-9:

- Människors identiteter, ekonomiska resurser och möjligheter i samhället och hur dessa kan påverkas av bland annat socioekonomisk bakgrund, kön, ålder och etnicitet.

Handling

Julen närmar sig och Ronjas pappa får arbete som julgransförsäljare. För en stund verkar det som att familjen har får nytt hopp. Ronja och storasystern Melissa drömmer om en tryggare tillvaro.

Men pappan har svårt att ta ansvar. Trots att han tjänar pengar försvinner de snabbt när han dricker på den lokala puben Stargate. Hemma växlar vardagen mellan förhoppningar och besvikelser. Melissa tvingas ofta ta ett stort ansvar både hemma, för sin syster och genom att hon tagit över sin pappas jobb som julgransförsäljare när han själv förlorade det. Ronja försöker hålla fast vid sina drömmar.

Grannen Aronsson bryr sig om systrarna men vet inte riktigt hur han ska närma sig dem eller stötta dem. När Ronja har ett skrynkligt lucialinne knackar hon på hos homom och får hjälp att stryka linnet.

Pappan försvinner bort mer och mer och systrarna får klara sig själva. Efter skolan vill Ronja inte vara hemma utan hänger i närheten av sin syster när hon jobbar ute på torget.

Det är dagen innan julafton. Ronjas klasskompis mamma dyker upp bland julgranarna på torget. Hon förstår hur det är fatt hemma hos Ronja och Melissa. Hon meddelar att hon kommer att ringa några samtal. Systrarna blir livrädda, de förstår att deras pappas tillstånd har avslöjats. Filmen slutar med att de båda gömmer sig bland granarna. Några vuxna hittar dem. Vi förstår att deras situation nu kommer att förändras.

Tema: Barn i utsatthet

I början av filmen verkar allt vara bra och normalt hemma hos Ronja och hennes syster Melissa. Pappa har just fått ett jobb och Ronja ser fram emot att de kanske har råd att få en julgran till jul.

- Hur förstår vi att livet är tufft för Ronja och Melissa? Ge exempel på scener.

Ronjas pappa har bett om ett förskott och ska bege sig ut på stan. Melissa säger direkt att hon tänker följa med.

- Varför tror ni att Melissa är så mån om att följa med sin pappa ut på stan?

- Pappa är igång igen, svarar Melissa när Ronja undrar vad som hände igår.

- Vad menar Melissa med att ”pappa är igång”?

Grannen Aronsson knackar på och undrar hur det är. Ronja svarar ärligt att det inte är så bra, men ljuger sedan och säger att pappa har fått diabetes.

- Varför ljuger Ronja och säger så tror ni?

Melissa tar över deras pappas jobb som julgransförsäljare. Ronja kommer ofta dit efter skolan och tittar på. Detta gör Melissa stressad.

- Varför tror ni att Ronja kommer till Melissas jobb?

- Hur reagerar Melissas chef, Eriksen på att Ronja är där? Hur reagerar Melissas kollega Tommy på att Ronja är där?

- Vad tänker ni om att Ronja så småningom är med och hjälper till med försäljningen? Är det bra eller dåligt att hon får chans att jobba?

En dag dyker Ronjas pappa upp på skolan för att lämna hennes matlåda. Ronja ser honom på håll när hon sitter tillsammans med sin kompis Musse. Plötsligt är hon elak mot Musse och säger att han pratar som en bäbis.

- Varför tror ni att hon plötsligt blir så elak mot sin vän?

Under luciafirandet på skolan vet Ronja att varken hennes pappa eller syster kommer vara med i publiken och titta. När hon står tillsammans med sina klasskompisar på scenen hukar hon sig plötsligt.

- Vad händer med Ronja under luciafirandet? Vad gör hon? Varför gör hon så?

- Hur gestaltas Ronjas mående och upplevelse med det filmiska språket? Fundera över hur filmskaparna har jobbat med ljus, ljud och hur kameran hålls.

- I luciatåget försöker Ronja ta sig till en dagdröm. Hon går på en skogsstig. Hennes pappa går i förväg och lägger ut kakor men hon hinner aldrig ifatt honom. Vad kan drömmen betyda tror ni? Diskutera.

Aronsson försöker finnas där för Ronja för att stötta och hjälpa till.

- Ge exempel på scener där detta märks. Hur reagerar Ronja? Tycker hon att det är bra eller dåligt att grannen bryr sig? Diskutera.

- Finns det fler vuxna i Ronjas närhet som ser hur det är fatt hemma hos henne? Vad gör i så fall dessa vuxna?

En kväll är Ronja inne och äter middag hos Aronsson.

– Hur gör man när man vill att någon ska ändra på sig? Frågar Ronja.

– För vissa är det väldigt svårt att ändra på sig, svarar Aronsson. Han fortsätter:

– Då måste man ta hand om sig själv. Några saker i livet är bara skit (drit).

- Vad gör Ronja när hon till sist inser att hon måste ta hand om sig själv?

Tema: Barns rättigheter

Ronja och hennes syster Melissa kämpar för att hålla ihop tillvaron när deras pappa inte klarar av att ta hand om dem. I FN:s barnkonvention står om barns rättigheter. I Sverige blev barnkonvention till lag år 2020. Där står bland annat i artikel 27.

Barn har rätt till skälig levnadsstandard, till exempel bostad, kläder och mat. Inget barn ska behöva oroa sig för om maten räcker eller om hyran kan betalas. Ändå är det verklighet för många barn även i Sverige (och Norge).

- I vilka scener förstår vi att Ronja och Melissa behöver oroa sig för mat och pengar? Ge exempel.

I artikel 31 i barnkonventionen står det följande: *Barn har rätt till lek, vila och fritid.*

- Fundera över Ronja och Melissas tillvaro. Har de möjlighet till lek, vila och fritid?
- Är det skillnad på Ronja och Melissas tillvaro? I så fall hur?
- Vilar man bara för att man ligger i sängen, eller kan det finnas andra hinder till vila? Koppla gärna ihop era diskussioner med olika scener i filmen.

I artikel 3 i barnkonventionen står det så här: *Vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.*

- Hur tror ni att det blir för Ronja och Melissa efter filmens slut? Vad tror ni bedöms vara deras bästa för dem i den situation de befinner sig i?
- Tror ni att Ronja och Melissa kommer hålla med de vuxna som bestämmer om vad som är deras bästa?
- Tror ni att deras åsikter i den frågan förändras från början av filmen till slutet av filmen? Hur förändras i så fall deras åsikter och varför?

Slutdiskussion

Filmen både börjar och slutar med att Ronjas röst berättar att ”ibland blev det lite uppståndelse. Då drömde vi oss bort.”

- Vad drömde Ronja (och hennes syster och pappa) sig bort till? Vilken roll hade dagdrömmar i Ronjas familj? Varför tror ni att de dagdrömde på detta sätt?
- Försök sammanfatta filmens handling i några få meningar. Vad är kärnan i berättelsen? Prova att formulera flera olika förslag.

BRIS - Barnens rätt i samhället

För dig som är utsatt finns hjälp att få. Det kan handla om att det är svårt i din familj, du har problem med kompisar, känner dig ensam eller något annat. BRIS är en barnrättsorganisation. På: www.bris.se kan du ringa, sms:a, chatta eller mejla. De har öppet varje dag, även på natten. Du behöver inte säga vem du är och det kostar ingenting.

En filmhandledning från Medioteket av Elisabet Jonsved, elisabet.jonsved@edu.stockholm.se

För information och bokning av skolbio: kulan.stockholm sök på Skolbio Stockholm. E-post skolbio@edu.stockholm.se, telefon 08-508 33 481.